

Bijdrage van de VVD-fractie in het debat over de extra bekostiging van 3 miljoen euro ten behoeve van de nieuwbouw van de VMBO-afdeling van het Almendecollege in Silvolde van 23 augustus 2018

[KLIK HIER!](#) Voor de videoweergave van deze bijdrage

([https://raad.oude-ijsselstreek.nl/v1/embed/Raadsvergadering - 23 August 2018 - DRU Cultuurfabriek - Conferentiezaal - Archief/start/6184/stop/9257/oudeijsselstreek_1/2018-08-23-19-26-22-Raadsvergadering_1.mp4](https://raad.oude-ijsselstreek.nl/v1/embed/Raadsvergadering%20-%2023%20August%202018%20-%20DRU%20Cultuurfabriek%20-%20Conferentiezaal%20-%20Archief/start/6184/stop/9257/oudeijsselstreek_1/2018-08-23-19-26-22-Raadsvergadering_1.mp4))

Voorzitter!

Dankbetuiging, ons doel van vanavond

1. Laat ik, voordat we dat in het vuur van mijn betoog vergeten, beginnen om onze dank en respect uit te spreken voor de professionele en correcte medewerking vanuit de griffie en het ambtelijk apparaat, die tijdens de vakantieperiode te maken kregen met een grote hoeveelheid vragen en uitgebreide verzoeken om informatie over het vandaag te bespreken onderwerp. De schriftelijke vragen die ik heb gesteld hebben in een aantal gevallen geleid tot ontwijkende of halve antwoorden. Daarop zijn vragen herhaald gesteld en aanvullende vragen gesteld die opkwamen naar aanleiding van de in delen verstrekte informatie, die ook weer zijn beantwoord.
2. Volgens ons niet altijd naar behoren, maar dat komt volgende week aan de orde. De vragen die ik vanavond namens mijn fractie stel zijn dan ook grotendeels gericht op de collega-raadsleden en zien er op hoe zij de inmiddels ontvangen informatie wegen en wat zij vinden van de procedurele gang van zaken.

Goed openbaar bestuur: "samenwerkingsdualisme"

3. Om, als we tot besluitvorming over gaan tot de inhoudelijke en politieke conclusies te komen, is het nodig dat we terugkijken naar de vorige raadsperiode. Er is toen uitgebreid stilgestaan bij de kwaliteit van het openbaar bestuur. In het rapport van Annelies Verstand werd serieuze kritiek geuit over de wijze waarop we hier tewerk gingen. Het toenmalige college, waarin ook toen al de wethouders Kuster en van de Wardt zaten, is vervolgens gestruikeld over het, zonder medeweten van de raad, aanvragen van een "*tegenrapport*", dat de angel uit het rapport Verstand moest halen. Opvallend dat dat in dit dossier weer gebeurt.
4. Vervolgens hebben we een periode van herstel gekend, waarvan de hoofdlijn was, dat de bij het gemeentebestuur betrokkenen, zoals de wethouders, gemeenteraadsleden en de burgemeester, hun rol binnen in het duale stelsel moesten handhaven. Dat was het advies van de doorgewinterde en ervaren bestuurders (Jansen en Dijkstra) die toen informateurs werden. Er is, onder leiding van onze interim-burgemeester, Steven de Vreede en door de inzet van een adviseur, Maarten Pieters, hard gewerkt, waarbij de term "*samenwerkingsdualisme*" centraal stond. Dat was ook de rode draad die tijdens de tweedaagse werkbijeenkomst in Zeddam, die velen van u hebben meegemaakt en positief hebben gewaardeerd, werd aangehouden.

5. Het sluitstuk van deze ontwikkelingen kun je zien in het vaststellen van de verschillende gedragscodes voor gemeenteraadsleden, wethouders en de burgemeester, wat door deze nieuwe raad afgelopen mei heeft plaatsgevonden.

Gedragscode wethouders

6. Omdat in dit betoog ook bedenkingen over het functioneren van het college en een of meer specifieke wethouders zal uiten, hebben wij de gedragscode voor de wethouders er maar eens bij gezocht.
7. In het voorwoord schrijft onze burgemeester, Otwin van Dijk, het volgende:
 - *“In de afgelopen bestuursperiode is in Oude IJsselstreek op diverse manieren aandacht besteed aan het onderwerp politieke en bestuurlijke integriteit. Dit heeft onder meer geleid tot de opstelling van de nieuwe gedragscode die hier voor u ligt. Samen met het gentle agreement biedt hij een hulpmiddel voor wethouders om de juiste keuzes te maken bij integriteitvraagstukken.”*
8. Over het verstrekken van informatie is in artikel 4 van de gedragscode de volgende bepaling opgenomen:
 - *“De raad ziet erop toe dat het college van burgemeester en wethouders de raad goed informeert. Het college en de burgemeester verstrekken alle inlichtingen die de raad voor de uitoefening van zijn taak nodig heeft, tenzij dit in strijd is met het openbaar belang. De raad, het college en de burgemeester kunnen geheimhouding opleggen overeenkomstig de wet.”*
9. In het laatste artikel van de gedragscode wordt nog eens benadrukt dat wij, als gemeenteraad, maar ook het college van wethouders in het bijzonder, erop moeten toezien dat het college en de individuele collegeleden de gedragscode naleven en dat de gemeentesecretaris het college hierbij ondersteunt. We hebben, als gemeenteraadsleden, dus onszelf de plicht gegeven om actief wethouders aan te spreken die hun informatieverplichting niet nakomen.

Onafhankelijke meningsvorming of fractiediscipline?

10. Daarvoor maakt het niet uit of je lid bent van een fractie uit de coalitie of juist uit de oppositie. Bij de keuze tussen wel of niet optreden bij schendingen van een gedragscode die ziet op de integriteit, speelt politiek in mijn belevingswereld geen rol.
11. Wat ik vandaag naar voren breng is te zien in het licht van dat *“samenwerkingsdualisme”* en met het oog op de kaderstellende en controlerende rol die wij als gemeenteraadsleden hebben, ongeacht de fractie waartoe wij behoren. Wij richten ons dan ook bewust op de collega-leden van deze gemeenteraad en vraag hen als raadslid een onafhankelijk oordeel te vormen. Zo richt tot de heren Tekinerdogan, Peters, Schieven en Wildebeest, de dames Versteeg, Elstak, Siner-Sir en Verwaaijen, en de andere *“oude raadsleden”* waarvan ik hoop dat bij hen het enthousiasme over het samenwerkingsdualisme, zoals ik dat in Zeddam heb ervaren, nog leeft. Maar ik richt mij ook tot de *“nieuwe raadsleden”*, zoals mevrouw Pragt, mevrouw Tuit of de heren Veldhorst, Bennink of Driever, die zich ook zullen hebben verdiept in de rol en de plichten van een gemeenteraadslid.

12. **Het doel van vanavond is, dat we in de positie komen dat wij tijdens de raadsvergadering van volgende week een weldoordacht en onderbouwd besluit kunnen nemen over de bouw van een vmbo-school voor het Almende college. Daarnaast ontkomen wij er niet aan om kritisch te kijken naar de wijze waarop de gemeenteraad door het college is geïnformeerd over de van belang zijnde feiten en omstandigheden om tot zo'n goeie beslissing te kunnen komen. Vanavond verzamelen we zo goed als mogelijk nog ontbrekende informatie en willen we vooral van de fracties van Lokaal Belang en CDA horen hoe die tegenover een en ander aankijken en de komende week zullen we gebruiken om alles nog eens op een rijtje te zetten en een definitief oordeel te vormen.**
13. **Op 6 juli kregen wij een uiterst summier onderbouwd raadsvoorstel, waar eigenlijk niet veel meer in stond dan dat er 3 miljoen meer nodig was. Over het geheime karakter van de brief van Achterhoek VO van 29 juni en de weg die die brief heeft gevolgd, zal ik kort zijn, omdat ik verwacht dat anderen daar wel op zullen terugkomen.**
14. **Mijn vraag aan de collega-raadsleden, en dan duidt ik met name op CDA en Lokaal Belang is of zij wel enig onderdeel in die brief zien, dat rechtvaardigt deze geheim werd verklaard. Ik zie namelijk niets.**

Kaderstelling door de gemeenteraad

15. **Zoals in het verkregen advies van Olaf Schuur nog eens wordt benadrukt, is deze raad het grondwettelijk hoofd van deze gemeente. Wij hebben een kaderstellende, volksvertegenwoordigende en controlerende rol.**
16. **We hebben bij de bouw van de nieuwe vmbo-school die kaders ook gesteld. De raad heeft, op basis van door het schoolbestuur gepresenteerde alternatieven, op 21 september 2016 het budget, op jaarbasis, op 300.000 euro bepaald. Het schoolbestuur en de wethouder verklaarden dat met dat budget een goede, moderne en energiezuinige school kon worden gebouwd, met een bouwsom van ongeveer 9.000.000 euro.**
17. **De raad heeft, vanwege de volgens het college gestegen kosten van arbeid en materialen bij de bouw van dit soort scholen, op 23 maart 2017 besloten het budget op jaarbasis te verhogen naar 337.250 euro (hetgeen overeenkomt met een bouwsom van ongeveer 10.000.000 euro). Dat was het kader wat aan de wethouder en de school is meegegeven.**
18. **Daarnaast moest toen alsnog worden besloten, een extra budget op te nemen van 742.000 euro ter zake incidentele lasten die samenhangen met het leegkomen van bestaande schoolgebouwen en (verkeers-)maatregelen die verband houden met de bouw van het nieuwe schoolgebouw.**
19. **Dat is het door ons bijgestelde kader. Wethouder van de Wardt vertelde tijdens de raadsvergadering dat er lang en uitgebreid met het schoolbestuur was onderhandeld en dat er nu een budget lag, waarvoor een prima school kon worden gebouwd. Vinden jullie ook niet dat hij zich aan de door ons gestelde kaders diende te houden ?**

Concrete vastlegging van afspraken en kaders

20. Er was een onderhandelingsresultaat. In het op 23 maart 2017 aangenomen raadsvoorstel, dat wij unaniem hebben aangenomen, staat onder de tussenkop "*contractvoorwaarden*" onder meer opgenomen:

- *"Het bouwkostenrisico (dat bouwkosten hoger uitvallen) ligt bij Achterhoek VO"*

21. In het daaraan "Onderhandelingsresultaat" staat voor Achterhoek VO opgenomen:

- *"Risico m2 prijs voor haar rekening (bouwkostenkompas is dynamisch; bouwpreizen kunnen stijgen of dalen)"*

zodat de gemeenteraad het raadsbesluit ook mede op deze gegevens heeft gebaseerd en dit tot de gestelde kaders behoort.

22. **Zijn de fracties van CDA en Lokaal Belang het er mee eens, dat dit de kaders zijn die de raad heeft gesteld en waarbinnen het college moest blijven?**

23. Het onderhandelingsresultaat is vastgelegd in een op 5 oktober 2017 ondertekende bekostigingsovereenkomst, waarin (sub. 5) de overweging staat opgenomen dat:

- *"5. de Stichting wettelijk beperkt is in haar mogelijkheden om vanuit de rijksvergoeding te investeren in huisvestingsvoorzieningen, omdat de rijksvergoeding daarvoor niet bedoeld is;"*

24. Dat is aantoonbaar niet waar. In het door het presidium aangevraagde advies van Nijsingh Advocaten en Notarissen wordt daarover anders geoordeeld en wordt geciteerd uit artikel 99, lid 3 van de Wet op het Voortgezet Onderwijs hetwelk luidt:

- *"Het voor personeels- en exploitatiekosten betaalde bedrag wordt aangewend voor de kosten van personeel, zoals onderscheiden in de artikelen 32 en 32a, voor voorzieningen in de exploitatie. In geval van een overschot op die bedragen, kan dat overschot worden aangewend voor voorzieningen in de huisvesting.";*

25. Volgens het advies van Nijsingh volgt uit deze bepalingen dat, anders dan door het college tot nu toe in strijd met de waarheid is beweerd, de Wvo juist toelaat dat middelen die bespaard zijn op personeel en exploitatie, worden besteed aan huisvesting, en omgekeerd. Er blijkt dat er ook voor het overige geen belemmeringen voor VO-scholen bestaan, die verhinderen om *uit eigen middelen* te investeren in huisvesting of duurzaamheidsmaatregelen. Dat ondanks de wettelijke bepaling, het ministerie en/of de accountant ander kunnen oordelen, is lariekoek. De wet geldt ook voor ministers en accountants en zelfs voor wethouders.

26. In overeenstemming met het aan de gemeenteraad voorgelegde onderhandelingsresultaat, staat in artikel 6 van de bekostigingsovereenkomst t.a.v. de eventuele stijging van de bouwkosten een regeling opgenomen. Die is simpel: Als de prijzen stijgen of er meerwerk blijkt te zijn, zal niet de gemeente, maar de school die kosten moeten dragen.

- 27.** Nu stelt het college dat Achterhoek VO, als het puntje bij paaltje komt, daar niet aan is te houden. Dan heb je niks aan een afspraak, die juist is gemaakt om de raad de vorige keer te bewegen om 1 miljoen extra toe te zeggen en klakkeloos bijna driekwart miljoen extra kosten voor fietspaden en sloop van de oude gebouwen uit te trekken. **Vinden de coalitiefracties, dat de wethouder, door zo'n waardeloze overeenkomst te sluiten, goed werk heeft verricht? Waarom maak je anders afspraken?**

Ontoereikend budget en oorzaken

- 28.** Het is overigens nog niet geheel duidelijk of, en in welke omvang, Achterhoek VO het aantal vierkante meters van haar bouwplan heeft verminderd of, per saldo, het Programma van Eisen zodanig heeft aangepast, dat tot een maximale kostenbesparing kan worden gekomen. Dat is wel gevraagd, maar niet duidelijk beantwoord. Dat is namelijk wel een harde voorwaarde uit de overeenkomst om überhaupt tot overleg over prijsstijgingen te kunnen komen. Het ziet er, als ik de openbare aanbestedingsstukken bekijk, naar uit dat het aantal vierkante meters niet is gereduceerd en dat de aanpassingen in het Programma van Eisen, per saldo, niet tot bezuiniging heeft geleid, maar juist tot meerkosten.
- 29.** **Dat zijn toch feiten en omstandigheden die de wethouder in het kader van de actieve informatieplicht aan de gemeenteraad had moeten melden. Waarom heeft de wethouder hier niet naar gekeken of in ieder geval verzuimd om ons, in het licht van de actieve informatieplicht als gemeenteraadsleden daarover te informeren en wat vinden de coalitiefracties hier nu van?**
- 30.** Het is trouwens nog maar de vraag of Achterhoek VO niet gewoon aan de gemaakte afspraken is te houden. Wij denken namelijk van wel en dat het college lichtvaardig het extra budget van 3 miljoen maar wil uitgeven. **Wij vragen Lokaal Belang en CDA wat zij daar van denken en hebben voor ons standpunt ook goede argumenten.**
- 31.** In de second opinion van Nijsingh Advocaten en Notarissen valt bijvoorbeeld onder meer te lezen:
- *“Naar mijn mening is de tekst van de overeenkomst er helder over dat partijen overeengekomen zijn dat bouwkostenstijgingen voor rekening en risico van de stichting zijn. Zie hiertoe met name: artikel 6 lid c, lid h, lid i, lid j, lid k.”*
 - *“Toen de overeenkomst werd gesloten, was ook duidelijk dat de bouwkosten sterk in de lift zaten. Partijen wisten dus waar ze aan begonnen.”*
 - *“De bouwkostenstijging is geen onvoorziene omstandigheid. Deze was bekend bij het aangaan van de overeenkomst en er is ook een voorziening voor getroffen: voor risico van de stichting.”*
 - *“De bereidheid van de gemeenteraad om de stichting tegemoet te komen naar aanleiding van de bouwkostenstijging is een blijk van coulance en is aan te merken als een behoorlijke tegemoetkoming, waarop de stichting juridisch gezien geen aanspraak heeft.”*

De brief van Achterhoek VO d.d. 29 juni: meerdere onwaarheden.

32. Achterhoek VO, heeft bij brief d.d. 29 juni 2018, welke was gericht aan de gemeenteraad, gesteld dat de bouwprijzen wederom met ongeveer 30 procent zijn gestegen en de bouwkosten uitkomen op circa 13.000.000 euro in plaats van het eerder voorziene bedrag van circa 10.000.000 euro en dit een onvoorziene, explosieve kostenstijging betreft en in verband daarmee om een verhoging van de door de gemeente gedurende 40 jaar te betalen jaarlijkse exploitatiebijdrage met 75.593 euro per jaar wordt gevraagd. Het schoolbestuur geeft daarbij aan vanaf december 2017 actief aandacht voor de urgentie van dit probleem te hebben gevraagd.
33. Dat is niet waar! Maar toch staat dat ook in ons raadsvoorstel. De prijsstijgingen in de bouw zijn niet zo hoog als wordt beweerd. De adviseurs van Achterhoek VO en de gemeente houden beiden rekening met een prijsstijging van 4% per jaar, en dit een realistische benadering achten, terwijl een jaarlijkse kostenstijging met 4% niet exorbitant, noch explosief, is te noemen;
34. Overigens is ook de stelling dat elke maand vertraging tot meerkosten in de orde van grootte van 100.000 tot 200.000 euro oplevert ook aantoonbaar onwaar. Dat valt eenvoudig te berekenen. Bij een bouwsom van 13 miljoen en een jaarlijkse kostenstijging van 4 procent ligt dat in de orde van grootte van 45.000 euro. **Hebben de coalitiefracties ook het gevoel dat wij in de maling worden genomen ?**
35. De derde onwaarheid, dat er wettelijke belemmeringen zouden zijn om als school meer dan 10 procent in de kosten van de bouw, inclusief energiebesparingsmaatregelen, bij te dragen, heb ik al eerder aangesneden.

Echte oorzaken van tekorten op het budget

36. Uit de met grote moeite verzamelde documenten is gebleken dat de stijging van de voorziene bouwsom met 3 miljoen euro slechts deels, namelijk voor iets minder dan de helft van dat bedrag, is te verklaren uit de gestegen kosten van arbeid en materialen. Voor ongeveer 1.154.340 euro heeft de stijging van de bouwkosten betrekking op werkzaamheden en voorzieningen om te kunnen voldoen aan de z.g. BENG-normen, die ten tijde van het raadsbesluit van 23 maart 2017 niet waren voorzien en tot een bedrag van 365.000 euro betreft het uitbreidingen welke tot nu toe niet ter goedkeuring aan de gemeenteraad zijn voorgelegd;
37. Dit blijkt uit de *“Notitie stichtingskostenraming Almende College”* d.d. 12 februari 2018, welke door de adviseurs van Achterhoek VO, Draaijer + Partners, is opgesteld en waaruit het volgende citaat is ontleend:

De oorzaak van de kostenverhoging is toe te wijden aan vier factoren:

1. Prijsstijgingen en marktwerking
2. Wijzigingen regelgeving
3. Kostenverhogende elementen
4. Duurzaamheid

Oorzaak		Percentage
Prijsstijgingen en marktwerking		
1. Prijsstijgingen BDB vanaf nov 2016 tot dec 2017 (vaststellen projectbudget naar stichtingskostenraming)	€ 235.590	2,37%
2. Marktwerking tot start bouw (trends dec 2016 > dec 2017)	€ 397.620	4,00%
3. Prijsstijgingen tot start bouw (01-12-17 – 01-01-19)	€ 397.620	4,00% (per jaar)
4. Prijsstijgingen tijdens bouw (bouwtijd 1 jaar)	€ 397.620	4,00% (per jaar)
Totaal prijsstijgingen en marktwerking	€ 1.428.450	14,37%
Wijzigingen regelgeving		
1. funderingspaal oppervlakte vergroot sinds 01-01-17	€ 40.000	0,40%
Totaal wijzigingen regelgeving	€ 40.000	0,40%
Kostenverhogende elementen		
1. Deels open dak	€ 140.000	1,41%
2. Relatief meer binnenwandopeningen	€ 185.000	1,86%
Totaal kostenverhogende elementen	€ 325.000	3,27%
Duurzaamheid		
1. BENG en Frisse scholen klasse B	€ 1.154.340	11,61%
Totaal duurzaamheid	€ 1.154.340	11,61%
Totaal verklaring	€ 2.965.360,-	30% (29,65%)

Exploitatievoordelen BENG niet meegenomen, onderhoud inbegrepen.

38. Wat ook niet lijkt te zijn gebeurd is het volgende. Als gebouwd gaat worden volgens de BENG-norm, brengt dat met zich mee dat de energiebehoefte van het gebouw wordt beperkt. Een besparing van vele tientallen procenten in de energielasten is haalbaar, waarbij niet ondenkbaar is dat die besparing t.o.v. de huidige huisvesting van de Bluemers en de Wesenthorst tot 80 procent oploopt.¹ Het ligt toch voor de hand om tot een inschatting van die exploitatievoordelen te komen om die inschatting te gebruiken bij de afweging of alle gestelde prijsstijgingen al dan niet door de gemeente moeten worden gedragen, wat, als er significante exploitatievoordelen zijn, niet voor de hand ligt. Wij hebben de wethouder om het exploitatievoordeel van het bouwen volgens de BENG-norm, t.o.v. de huidige energielasten aan te geven. Het antwoord is niet gegeven, omdat de school zij dat dat niet precies te berekenen zou zijn. **Wat vindt de rest van deze raad ? Laten we ons zo met een kluitje in het riet sturen?**

39. Evenmin kregen wij een antwoord op de vraag of het juist is dat er ook 15 jaar onderhoud in de bouwsom is begrepen en langs die weg door de gemeente wordt betaald. Nu nieuwbouw voor rekening van de gemeente is en onderhoud voor rekening van de school lijkt mij dat een vraag waar wel antwoord op moet worden gegeven. **Vinden de collega's van Lokaal Belang en CDA dat ook ?**

¹ Bron: <https://www.rvo.nl/onderwerpen/duurzaam-ondernemen/gebouwen/technieken-beheer-en-innovatie/frisse-scholen/een-energie neutrale-school-nieuw>

- 40. En wat vinden jullie ervan dat tijdens de aanbesteding aan de aannemers, terwijl wij 10 miljoen hadden uitgetrokken, een plafondbedrag van 13 miljoen bekend werd gemaakt ? Verbazen jullie je wel dat het dan ook 13 miljoen is geworden ?**

Afweging t.a.v. opgetreden bouwkostenstijging

- 41. Achterhoek VO heeft, terwijl zij door ter zake kundige adviseurs werd bijgestaan, willens en wetens, en in de wetenschap van de hierboven sub g genoemde omstandigheid, het risico van een bouwkostenstijging op zich genomen. Daarnaast heeft Achterhoek VO een omvangrijk en stabiel vermogen en voldoende liquiditeit, en moet zij daarom geacht worden het door haar aanvaarde risico uit andere middelen dan de onderwijsbekostiging, namelijk haar eigen vermogen, te kunnen dragen.**
- 42. De inhoud van de bekostigingsovereenkomst maakt, gezien alle omstandigheden van het geval, dat Achterhoek VO het zich gerealiseerde risico van bouwkostenstijgingen dient te dragen.**
- 43. Er is niet gebleken van bijzondere omstandigheden, die kunnen rechtvaardigen dat ten nadele van de gemeente (en dus ook ten laste van andere gemeentelijke taken en opgaven), wordt afgeweken van het door de gemeenteraad aanvaarde en door beide partijen weloverwogen tot stand gebrachte onderhandelingsresultaat uit het voorjaar van 2017. De gestelde kaders zijn voldoende om een goede school te kunnen bouwen.**
- 44. Mijn fractie zou daarom graag zien, dat het college opnieuw in overleg treedt met Achterhoek VO en het resultaat tijdig voor de raadsvergadering aan de raad voorlegt. Daartoe dienen wij een motie in, mede namens D66, PvdA en SP.**